

Aan de gemeenteraad van Steenwijkerland

behandeld door Mart oude Egbrink

afdeling MO

telefoon -

Ons kenmerk 1706-136-MO-M

uw kenmerk -

bijlagen -

Steenwijk
(verzendsdatum)

16 MAART 2017

Onderwerp

Reactie op initiatiefvoorstel Maatschappelijke inspanning
'Steenwijkerland schoon, heel en veilig'.

Geachte raad,

Onder de noemer Maatschappelijke inspanning 'Steenwijkerland school, heel en veilig' heeft de VVD fractie een – door uw raad aangenomen - initiatiefvoorstel ingediend op 5 juli 2016 tijdens de behandeling van de perspectiefnota.

In het initiatiefvoorstel roept u ons op een plan te laten opstellen hoe samengewerkt kan worden met relevante partners en vrijwilligersorganisaties om zo werkzoekenden te verbinden met maatschappelijk nuttige activiteiten en bij de uitvoering van dit plan te rapporteren over de voortgang. In het initiatiefvoorstel wordt opgeroepen de tegenprestatie nadrukkelijker in te zetten op het gebied van veiligheid, afvaldumping en verloedering.

Huidig beleidskader participatie cliënten en IGSD

Voordat wij ingaan op het initiatiefvoorstel is het belangrijk om het huidige kader te schetsen waarin dit voorstel gezien moet worden en de stand van zaken hierop toe te lichten.

Hoewel in Steenwijkerland al een aantal jaren voorafgaand aan 1 januari 2015 sprake was van beleid en uitvoering op het verrichten van maatschappelijk nuttige activiteiten, heeft de gemeente sindsdien met de invoering van de participatiewet de verplichting om beleid te ontwikkelen voor het verrichten van een tegenprestatie en een verordening op te stellen voor de uitvoering hiervan.

Deze verplichting heeft geleid tot de volgende uitgangspunten ten aanzien van de tegenprestatie (die zijn uitgewerkt in het Beleidsplan Participatiewet 2015-2016 en vastgelegd in de 'Verordening Tegenprestatie Participatiewet Steenwijkerland 2015').

- De tegenprestatie is niet vrijblijvend maar een verplichting;
- De tegenprestatie wordt gevraagd aan personen die behoren tot cliëntprofiel 3 en 4¹;
- De tegenprestatie is onderdeel van het traject van de cliënt en daarbij is er sprake van een gezonde verhouding tussen de ontwikkeling van de cliënt en het vervullen van maatschappelijk nuttige activiteiten;
- De maatschappelijk nuttige activiteiten mogen geen arbeid verdringend karakter hebben, noch een financieel gewin tot doel hebben;
- Cliënten hebben invloed op de invulling van hun tegenprestatie;
- Vrijwilligerswerk en mantelzorg van een bepaalde inhoud en omvang mag gelden als tegenprestatie;
- De maatschappelijk nuttige activiteiten mogen geen negatieve effecten zoals extra kosten of risico's voor de inwoner met zich meebrengen;
- In individuele gevallen kunnen betrokkenen vrijgesteld worden van de tegenprestatie;
- De privacy van de inwoner moet gewaarborgd worden;
- De tegenprestatie mag het re-integratiebeleid niet doorkruisen.

Als gevolg van het vastleggen van deze uitgangspunten in de verordening wordt in afstemming met instellingen en verenigingen zorg gedragen voor een breed palet aan maatschappelijk nuttige activiteiten. Aanvullend op voorgaande uitgangspunten is tevens door uw raad een amendement aangenomen bij het Beleidsplan Participatiewet 2015-2016 waarmee is vastgelegd dat cliënten eerst in de gelegenheid worden gesteld om zelf met een plan voor de tegenprestatie te komen. Ook heeft u met het nieuwe beleidsplan sociaal domein 2017 – 2020 het beleidskader inzake de tegenprestatie opnieuw bevestigd. Een van de hoofddoelen uit dit huidige beleidsplan is om de (samen)zelfredzaamheid van inwoners te laten toenemen. Dit houdt in dat, om meer inwoners met minder ondersteuning te laten deelnemen aan de maatschappij, we voor cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt inzetten op het naar vermogen verrichten van een tegenprestatie voor hun uitkering in de vorm van vrijwilligerswerk, mantelzorg of anderszins maatschappelijk nuttige activiteiten.

Voor een volledig beeld van het beleid rondom de cliënten van de IGSD is het belangrijk verder te kijken dan alleen de tegenprestatie. Het uitgangspunt is dat altijd wordt ingezet op maximale en duurzame participatie. Daarbij wordt uitgegaan van de maatwerkgedachte door per cliënt te bekijken welke combinatie van instrumenten (tegenprestatie – al dan niet in vorm van vrijwilligerswerk en mantelzorg – zorg en re-integratie) passend is om te participeren. Dit betekent naast de tegenprestatie die zich voornamelijk richt op profiel 3 en 4 dat er ook sprake is van:

- Cliënten in profiel 1 en 2 die in de meeste gevallen participeren door middel van een intensief re-integratietraject (solliciteren en/of een leerwerkstage - bv. bij Dyka of de buurtsuper). Wel wordt, zoals uit de cijfers hieronder blijkt, de tegenprestatie ingezet als deze iets toevoegt aan de ontwikkeling van de cliënt en hier ruimte voor is;
- Cliënten met een gedeeltelijke belastbaarheid of cliënten die al gedeeltelijk werken waardoor niet aanvullend nog een andere vorm van participatie kan worden verlangd;

¹ Profiel 1: bemiddeling naar arbeid binnen 4 maanden.

Profiel 2: bemiddeling naar arbeid binnen 12 maanden.

Profiel 3: zorg, hulpverlening, tegenprestatie en re-integratie. Bemiddeling binnen 24 maanden.

Profiel 4: cliënt participeert maximaal/ontheffing (hoogst haalbare doel bereikt)

Geen profiel: dit betreft personen die nog ingedeeld moeten worden in een profiel.

- Inburgeraars die een inburgeringstraject volgen;
- Personen die zich net aangemeld hebben en nog in een (fulltime) diagnosetraject bij de NWG zitten.

Naast het beleid rondom de tegenprestatie dat zich voornamelijk richt op cliënten in profiel 3 en 4 is er dus ook sprake van participatie-beleid gericht op cliënten in profiel 1 en 2 en inwoners in andere situaties – los van het precieze profiel.

Stand van zaken tegenprestatie

Op basis van de meest actuele kwartaalrapportage van de IGSD (4^e kwartaalrapportage 2016) blijkt dat we in Steenwijkerland per 1 januari 2017 te maken hebben met 837 cliënten met een uitkering. In onderstaande tabel staat weergegeven dat van deze 837 cliënten op 1 januari 2017 342 cliënten een tegenprestatie leveren. De meeste inwoners die een tegenprestatie leveren doen dat middels de wettelijke tegenprestatie of vrijwilligerswerk, een klein gedeelte via mantelzorg. De precieze invulling van de tegenprestatie/vrijwilligerswerk verschilt per cliënt. Een voorbeeld is een aantal cliënten die binnen het zogenaamde ‘plusteam’ werkzaamheden verrichten in opdracht van de gemeente. Werkzaamheden die gericht zijn op ‘groen’ en bijvoorbeeld het schilderen en schoonmaken van brugleuningen. Andere voorbeelden van plekken waar een tegenprestatie wordt geleverd zijn de kringloopwinkel en het regionaal sorteercentrum.

Aantal cliënten per profiel & ingezette activiteiten per cliënt per profiel

| Profiel | Aantal cliënten per 1-1-17 | Tegenprestatie (incl. vrijwilligerswerk en mantelzorg) | Re-integratietraject | Zorgtraject |
|--------------|----------------------------|--|----------------------|-------------|
| 1 | 39 | 4 | 68 | 2 |
| 2 | 147 | 48 | 228 | 37 |
| 3 | 548 | 279 | 305 | 374 |
| 4 | 52 | 11 | 3 | 25 |
| Geen profiel | 51 | - | 2 | 1 |
| Totaal | 837 | 342 | 606 | 439 |

In totaal verricht dus 41% (342) van de uitkeringsgerechtigden een tegenprestatie. Onder de cliënten in profiel 3 en 4, waar het beleid rondom de tegenprestatie hoofdzakelijk op gericht is, ligt dit percentage op 48%. Uit de cijfers kan worden opgemaakt dat de tegenprestatie in toenemende mate wordt ingezet. Waar er over het hele uitkeringsbestand per 1 januari 2017 sprake is van 41% van de cliënten die een tegenprestatie levert, lag dit percentage op 1 april 2016 nog op 26%, en voor de groep cliënten in profiel drie en vier lag dit percentage nog op 29%, waar deze per 1 januari 2017 op 48% ligt. Deze stijging is onder meer het gevolg van de bestandsscreening bij de IGSD die eind 2015 en begin 2016 heeft plaatsgevonden waardoor meer cliënten een tegenprestatie zijn gaan verrichten.

Als we niet alleen kijken naar de tegenprestatie, maar breder naar participatie dan zien we dat er op 1 januari 2017 sprake was van 606 re-integratietrajecten en 439 zorgtrajecten. Een deel van de cliënten die een re-integratietraject volgen leveren bijvoorbeeld ook een tegenprestatie daar waar die goed is voor de ontwikkeling van de cliënt, is er sprake van een andere combinatie van trajecten of volgt ook de partner van de client een re-integratie of zorgtraject. Per uitkering en cliënt wordt bekeken welke combinatie van activiteiten het meest passend is. Als we de totale cijfers rondom de tegenprestatie, re-integratie en zorgtrajecten in ogenschouw nemen, zijn wij van mening dat het grootste deel van de cliënten van de IGSD naar vermogen participeert.

Initiatiefvoorstel

Ondanks de positieve ontwikkeling in de uitvoering van de tegenprestatie – ook sinds het aannemen van het initiatiefvoorstel van de VVD-fractie – en de mate van participatie van onze inwoners, is het belangrijk scherp te blijven op nieuwe mogelijkheden qua participatie. Zowel voor kansen die dit biedt voor inwoners als kansen die dit biedt voor de gemeente.

Naar aanleiding van het initiatiefvoorstel hebben wij daarom kennis genomen van de gedane suggesties (uit het initiatiefvoorstel) en aan de IGSD gevraagd met de genoemde partners contact te zoeken. Het belangrijkste resultaat waar dit toe heeft geleid is de mogelijkheid om een pilot met zestien cliënten uit profiel drie en vier te starten bij de politie. Hierbij gaat het om zowel buitenwerkzaamheden (bv. campagne fietsverlichting, buurtsurveillance) als binnenwerkzaamheden (assisteren digitale recherche, facilitaire ondersteuning). Dit is een belangrijke kans omdat er in het kader van de tegenprestatie op projectniveau nog geen initiatieven met betrekking tot veiligheid zijn. Aanvullend op deze pilot bestaat de mogelijkheid om enkele inwoners een tegenprestatie te laten leveren bij Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. In beide gevallen gaat het om buitenwerkzaamheden.

Met onder meer de pilot met de politie geven wij gehoor aan het initiatiefvoorstel doordat hiermee extra ingezet kan worden op veiligheid. Tegelijkertijd houden wij vast aan de door uw raad vastgestelde uitgangspunten, onder meer dat ingezet wordt op de ontwikkeling van de cliënt, dat de cliënt invloed heeft op de invulling van de tegenprestatie en dat de tegenprestatie de re-integratie niet mag doorkruisen. Bij elke cliënt wordt daarom een zorgvuldige afweging gemaakt.

Met deze brief geven wij antwoord op het eerder genoemde initiatiefvoorstel. Voor de door uw raad gevraagde rapportage verwijzen we naar de reguliere kwartaalrapportages van de IGSD.

Tot slot willen we uw raad graag uitnodigen voor een workshop tijdens uw werkvergadering op 23 mei 2017. Tijdens deze avond geven we graag een nadere toelichting op de cijfers en beantwoorden we eventuele vragen die er zijn rondom dit thema. Dit doen we in samenhang met ons antwoord op de motie Wiedenplan Werk, die u tevens als raadsbrief heeft ontvangen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,

de secretaris,

de waarnemend burgemeester,



drs. S.S. Weistra

J.H. Bats